

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4/2'2016

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних наук

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2015 р. №1328. Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Академією муніципального управління та Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії внутрішніх справ України (Протокол №13 від 19 квітня 2016 року) та Вченою Радою Академії Муніципального Управління (Протокол №35 від 19 квітня 2016 року). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції. Відповідальність

за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 20.04.2016

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Суб'єкт
видавничої
справи

© "Аналітик", 2016

© "Економіка. Фінанси. Право", 2016

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

Шеф-редактор:

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління Аудиторської фірми "Аналітик", Заслужений юрист України

Керівник редакційної колегії з економічних наук:

Дачій Олександр Іванович, д.е.н., професор, в.о. ректора Академії муніципального управління, Заслужений працівник освіти України

Заступник керівника редакційної колегії з економічних наук:

Невелєв Олександр Михайлович, д.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та адміністративного менеджменту Академії муніципального управління

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Вініченко Ігор Іванович, д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії та економіки сільського господарства Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

Іванюта Василь Фалімонович, д.е.н., доцент, професор кафедри бізнес-адміністрування та зовнішньоекономічної діяльності Полтавського університету економіки і торгівлі

Клименюк Микола Миколайович, д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту Академії муніципального управління

Кондрашихін Андрій Борисович, д.е.н., доцент, завідувач кафедри державних та місцевих фінансів Академії муніципального управління

Корецька Світлана Олександрівна, д.е.н., доцент секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства

Присяжнюк Володимир Костянтинович, д.т.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Сук Петро Леонідович, д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Національного університету біоресурсів і природо-користування України

Царенко Оксана В'ячеславівна, д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Академії муніципального управління

Керівник редакційної колегії з правових наук:

Константінов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, учений секретар Вченої ради Національної академії внутрішніх справ

Заступник редакційної колегії з правових наук:

Лоцихін Олександр Миколайович, д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Академії муніципального управління, Заслужений економіст України

Члени редакційної колегії з правових наук:

Баймуратов Михайло Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Маріупольського державного університету, заслужений діяч науки і техніки України

Бичкова Світлана Сергіївна, д.ю.н., професор, заступник начальника кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування Національної академії внутрішніх справ

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач спеціальною кафедрою № 1 Національної академії Служби безпеки України, заслужений юрист України

Джужжа Олександр Миколайович, д.ю.н., професор, головний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

Кампо Володимир Михайлович, к.ю.н., доцент, громадський діяч, заслужений юрист України

Клименко Олена Вікторівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

Кононенко Леонід Минович, к.ю.н., професор, професор кафедри муніципального, цивільного та адміністративного права Академії муніципального управління

Копан Олексій Володимирович, д.ю.н., професор, перший заступник Керівника Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України

Литвин Олександр Петрович, к.ю.н., професор, професор кафедри публічно-правових дисциплін Університету сучасних знань

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., доцент, професор кафедри кримінального права та правосуддя Запорізького національного університету, академік міжнародної кадрової академії, відмінник освіти України, радник юстиції

Приходько Христина Вікторівна, к.ю.н., професор, доцент кафедри муніципального, цивільного та адміністративного права Академії муніципального управління

Фрицький Юрій Олександрович, д.ю.н., професор, професор кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

Випусковий редактор:

Куцяк Олександр Анатолійович

ЗМІСТ

<i>М.В. АГАПОВА.</i> Біржовий ринок сільськогосподарської продукції в Україні	4
<i>Х.А. АЛЬ-АБАБНЕХ.</i> Реклама та статистика. проблеми та перспективи	10
<i>А.А. БРОЯКА.</i> Адаптація зовнішньоторговельної діяльності аграрних підприємств до сучасних економічних умов	14
<i>К.І. КОЗАЧУН, Л.М. МАРШУК.</i> Аналіз напрямів розвитку медичного страхування в Україні на основі світового досвіду	21
<i>Л.Л. ЛИТВИНЕНКО, Т.О. ЯРОШЕНКО.</i> Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності та розвитку лідерського потенціалу вітчизняних підприємств	25
<i>Є.І. МАСЛЕННИКОВ, О.В. КРИВЕНКО.</i> Дослідження системи факторів впливу на інноваційну діяльність підприємств на макроекономічному рівні	29
<i>М.О. ПАНЧЕНКО, О.О. ОЛЕЙНИКОВА, О.І. ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ.</i> Система управління стратегічним потенціалом підприємства	34
<i>В.В. ПАВЛОВ.</i> Фактори та порядок створення креативного продукту в системі управління підприємствами легкої промисловості	37
<i>О.В. ПОБЕРЕЖЕЦЬ.</i> Концептуальні аспекти планування результатів діяльності промислового підприємства	43
<i>Б.В. ГРИНЮК, Д.П. МАЗОХА, О.І. ПУРСЬКИЙ.</i> Інформаційно-логічна модель web-системи управління взаємодією суб'єктів електронної торгівлі	48
<i>С.А. ТКАЧЕНКО.</i> Визначення факторів підвищення економічної ефективності функціонально розвинутих систем стратегічного регулювання регіональної структури та територіальної організації суб'єктів сфери країни	52
<i>В.В. ЗАДОРЖНА, Т.Ф. ГРИГОРАШ.</i> Інтелектуальний капітал: його сутність та вплив на розвиток підприємства	57
<i>О.В. ЯКУШЕВА.</i> Стратегічні засади формування системи підтримки малого й середнього бізнесу в регіонах України	60

ЯКУШЕВА

Оксана Вікторівна
ksyushanovickay@gmail.com

УДК 332.025

СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ
МАЛОГО Й СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИSTRATEGIC FRAMEWORK FORMATION OF SUPPORT SMALL AND
MEDIUM ENTERPRISES IN THE REGIONS OF UKRAINE

викладач

У статті обґрунтовано концепцію стратегічних засад вирівнювання економічного розвитку малого й середнього бізнесу з урахуванням поділу регіонів на активні та пасивні. Наведено стратегічну координатну площину конвергенції регіонів, яка показує необхідні шляхи щодо вирішення певних проблем.

В статье обоснована концепция стратегических принципов выравнивания экономического развития малого и среднего бизнеса на основе разделения регионов на активные и пассивные. Приведена стратегическая координатная плоскость конвергенции регионов, которая показывает необходимые пути по решению определенных проблем.

In the article the principles of the strategic alignment of economic development of small and medium business division of regions based on active and passive are grounded. The strategic coordinate plane of regions convergence showing the necessary ways to solve certain problems is given.

Ключові слова: економічний розвиток, стратегічні засади, вирівнювання, малий та середній бізнес

Ключевые слова: экономическое развитие, стратегические принципы, выравнивание, малый и средний бизнес

Keywords: economic development, strategic framework, alignment, small and medium businesses

ВСТУП

Ефективність функціонування об'єктів економічного простору значно залежить від оптимального поєднання в ній підприємств малого та середнього бізнесу. Чим більш значимою та упевненою є позиція малого й середнього бізнесу (МСБ) в економіці регіонів, тим активнішою є їх участь у поширенні ринкової конкуренції, та сильнішою є протидія монополізації ринку, яка властива великому бізнесу. Проте наявні проблеми МСБ сповільнюють темпи економічного розвитку регіонів та обґрунтовують необхідність інтеграційних підходів щодо вирішення цих проблем.

В Україні поки що недостатньо комплексних фундаментальних досліджень щодо розробки стратегічних засад розвитку регіонів, але вагомий внесок у певні аспекти проблеми зробили такі науковці, як: О. Білорус, В. Геєць, Н. Гончарова, М. Данько, М. Долішній, Д. Євдокимова, І. Лукінов, Д. Лук'яненко, В. Пономаренко, М. Соколик, М. Чумаченко.

МЕТА РОБОТИ полягає у обґрунтуванні стратегічних засад формування системи підтримки малого й середнього бізнесу на основі концепції вирівнювання економічного розвитку малого й середнього бізнесу.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань,

ресурси Internet, Міністерства економічного розвитку й торгівлі України, Державної регуляторної служби України.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та логічного узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Посилення неоднорідності та диференціації регіонального розвитку економіки ускладнює проведення єдиної політики соціально-економічних перетворень і формування загальнонаціонального ринку, збільшує небезпеку регіональних криз і міжрегіональних конфліктів, дезінтеграції національної економіки, послаблення цілісності суспільства й держави. Такий дисбаланс необхідно долати шляхом вирівнювання економічного розвитку регіонів для уникнення розбіжностей та зменшення розриву між рівнем розвитку депресивних та інвестиційно привабливих територій. Оскільки кластерні утворення характеризуються високим рівнем економічного розвитку, стратегічні засади вирівнювання передбачають для активного кластеру – утримання на високому рівні розвитку, для пасивного – активне стимулювання його регіонів для вирівнювання їх розвитку та усунення певних диспропорцій.

Пропонуємо концепцію стратегічних засад вирівнювання економічного розвитку МСБ на рис. 1 [1].

Рис. 1. Концепція стратегічних засад вирівнювання економічного розвитку МСБ в регіонах кластерів

Реалізація наведених завдань сприятиме активному сприянню розвитку МСБ в обох кластерах та в усіх регіонах України. Згідно з стратегічними засадами вирівнювання, пропонуємо для активних регіонів кластера проводити заходи збереження темпів економічного розвитку та підтримки МСБ на рівні розвинених регіонів. Для депресивних регіонів пропонується проведення стимулюючих заходів підтримки МСБ із метою приведення їх економічного розвитку до рівня розвитку активних регіонів.

Для збереження та примноження темпів економічного розвитку МСБ в активних кластерах необхідним є:

- територіальна кооперація, яка ґрунтується на активізації партнерських відносин між регіонами та обміні досвідом для реалізації спільної мети;
- створення інноваційного механізму стимулювання розвитку МСБ;
- сприяння самодостатності регіонів;
- розробка механізмів забезпечення фінансової незалежності територій.

Регіони активного кластера посідають передове місце серед регіонального розподілу МСБ за видами економічної діяльності. Переважною сферою економічної діяльності є промисловість. Як підтверджує практика, регіони з розвинутою промисловістю, як правило, перебувають у числі лідерів або послідовників. Тому для підвищення рівня споживання населення, і як наслідок, підтримки та стимулювання розвитку МСБ пропонується:

- модернізація та технічне переоснащення підприємств харчової та переробної промисловості, металургійного, машинобудівного, енергетичного та хімічного комплексів;

- розвиток високотехнологічного, наукоємного виробництва;
- технологічне оновлення паливно-енергетичного комплексу;
- розвиток високопродуктивного екологічно чистого агропромислового виробництва;
- розвиток курортно-рекреаційної сфери, морського господарства.

Стимулюючі заходи економічного розвитку МСБ кластера пасивних регіонів передбачають:

- визначення найбільш гострих соціальних, економічних проблем МСБ у регіонах кластера та їх поетапна ліквідація;
- визначення полюсів зростання в слаборозвинутих регіонах, їх інвестиційна підтримка;
- диверсифікація фінансових джерел вирішення соціально-економічних проблем МСБ;
- активна взаємодія бізнес-структур та органів влади на регіональному рівні;
- удосконалення міжбюджетних відносин у регіонах через надання більших повноважень органам місцевої влади та самоврядування.

альтернативність фінансових джерел реалізації програм регіонального розвитку, спільне їх фінансування як з державного, так і місцевих бюджетів. (Це один з принципів регіональної політики Європейського Союзу, згідно якого обсяги коштів із власних джерел фінансування програм регіонального розвитку депресивних регіонів повинні становити не менше 20 %) [2].

Для покращення рівня економічного розвитку регіонів та збільшення рівня споживання населення в кластері пасивних регіонів пропонується активізація та розвиток таких сфер діяльності:

- розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва, деревообробки;
- організація виробництва добрив;
- упровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій;
- розвиток машинобудування, реструктуризація хімічної, легкої та харчової промисловості;
- розвиток туристично-рекреаційного комплексу (в тому числі зеленого сільського туризму) і народних промислів;
- розвиток будівельної сфери.

Ці сфери діяльності необхідно підсилювати наведеними стимулюючими заходами за участю регіональних та державних органів влади. На думку автора, саме фінансова допомога депресивним регіонам сприятиме вирівнюванню економічного розвитку регіонів, уникненню або зменшенню проблемних територій та забезпеченню «периферійних» місць необхідними ресурсами для можливості використання їх наявного потенціалу.

Стимулювання МСБ повинно бути спрямоване на реалізацію напрямів випереджального розвитку, яка має забезпечити щорічні темпи підвищення ВВП, збільшення конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу через регулювання їхнього якісного зростання, підтримку інноваційних перспектив піднесення бізнесу та науково-технічного прогресу.

Отже, забезпечення стабільного зростання темпів економічного розвитку МСБ активних регіонів та здійснення випереджального розвитку МСБ пасивних регіонів сприятиме вирівнюванню рівня економічного розвитку регіонів України та здійснить очікуване посилення конвергенції.

Конвергенція – це подолання диспропорцій економічного розвитку регіонів унаслідок їх зближення за соціально-економічними параметрами розвитку через надання допомоги найбільш відсталим країнам і регіонам [3].

Конвергенція розвитку регіонів України націлена на наближення параметрів регіонів з порівняно низькими й середніми рівнями сталого розвитку до параметрів регіонів з високими рівнями розвитку, не позбавляючи останні регіони стимулів до підтримання та подальшої активізації їх розвитку [2].

Наведені в дослідженні цілі, завдання та методи сприяють урівноваженню економічних відносин між регіонами, збалансування рівня економічного й соціального розвитку та посилюють конвергенцію. Враховуючи наявні можливості кожного регіону в кластері, а також їх збалансованість розвитку, можна визначити необхідні шляхи щодо вирішення певних проблем. Пропонуємо розглянути координатну площину конвергенції регіонів на рисунку 2.

Рис. 2. Стратегічна координатна площина конвергенції регіонів [розроблено на основі [2]]

Як показує рис. 2, за низьких можливостей та збалансованості розвитку регіонів виникає неефективна регіональна політика управління, яка відображає такі результати. Якщо можливості зростають, а збалансованість регіонів залишається на тому ж рівні, то інвестиції спрямовуються в регіони, які є більш інвестиційно привабливими та швидко принесуть очікуваний прибуток. Якщо збалансованість регіонів зростає, а можливості залишаються на низькому рівні, то проведення децентралізації та відповідний фінансовий розподіл по регіонах кластера сприятимуть посиленню конвергенції регіонів.

При високих можливостях та збалансованості розвитку регіонів інвестори зацікавляться такими територіями та спрямують до них інвестиційні потоки. Питання нарощення самодостатності регіонів є актуальним із позиції складності та необхідності у перспективі здійснювати наведені стимули для підвищення потенціалу регіонів.

ВИСНОВКИ

Отже, ефективними напрямами посилення здатності підприємств малого та середнього бізнесу протистояти зовнішнім загрозам та викликам є економічна інтеграція територій, на якій вони

функціонують, а також об'єднання їх фінансових, ресурсних можливостей. Розробка напрямів стратегічного об'єднання визначених територій передбачає застосування системного підходу підвищення рівня їх інтеграції, збалансування інтересів та економічних зв'язків, створення сприятливих умов ведення бізнесу, підвищення конкурентоспроможності МСБ і підвищення рівня економічного розвитку регіонів.

Розроблені стратегічні засади конвергенції регіонів сприяють активізації процесів економічного, соціального та політичного перебігу подій, спрямованих на вирішення загальнодержавних завдань щодо забезпечення економічного зростання, соціального розвитку, усунення розбіжностей у рівнях розвитку певних територій, посилення фінансового забезпечення місцевого самоврядування та розв'язання національних проблем у цілому.

Список використаних джерел

1. Якушева О. Концептуальні положення підтримки малого та середнього бізнесу в Україні: регіональний аспект. Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Випуск 40(3): у чотирьох частинах / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – с.43-49.

2. Вахович І., Табалова О. Регіональні асиметрії сталого розвитку України: діагностика та механізми вирівнювання. Монографія. «Волиньполіграф». Луцьк. – 2012. – 333 с.

3. Раєвнева О.В. Диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів України: інструментарій оцінювання та регулювання: монографія/ О.В. Раєвнева, О.Ю. Бобкова. – Харків: ІНЖЕК, 2014. – 257 с.